

Pet pomagal ima danes pišoč Slovenec, ki mu dajejo nasvete v dvomljivih slučajih. Nerodno je iskati po petih knjigah, posebno če naletiš pri tem na to, da si nasprotujejo („Rešeto“ prepoveduje obliko „svobodomiseln“, Andrejka jo predpisuje). Kedaj bomo dobili v roke samo eno, a dovolj izčrpno in avtoritativno pomagalo? Kaj delajo naši šolniki? Kaj dela naša prosvetna uprava? Ali kaj mislijo na to, da bi nam tudi kaj takega trebalo? J. A. G.

PREGLEDI

„Združenje ruskih pesnikov in pisateljev v Parizu.“ Na nedeljskih večerih pri Alekseju Remizovu sem se seznanil z nekaterimi mladimi ruskimi pisatelji: s pesnikom J. Mandelstajmom, kritikom Goleniščevim-Kutuzovim, s pisateljem Poplavskim, tajnikom Udruženja J. Sofijevim in z nekaterimi drugimi. Predvsem me je zanimalo njih skupno literarno življenje v Združenju, ki je v marsičem podobno slovenskemu mlademu Pen-klubu, njih literarno delo in njih načrti. J. Poplavskij mi je podal mnogo zanimivih podatkov o razvoju pariškega Združenja in mi orisal njegov razvoj od prvih početkov pa do danes. Pripovedoval mi je, kako se je pred letom 1925. osnovalo prvo literarno društvo mladih pesnikov in pisateljev v Berlinu, kako je prenehalo njegovo delovanje zaradi zunanjih neprilik, kako je dobivala pariška „Zveza mladih pesnikov in pisateljev“ vedno večji pomen in kake cilje si je zastavila.

„Zveza mladih pesnikov in pisateljev“, ki se je osnovala že leta 1925., je prav za prav nastala v tisti dobi pariške emigracije, ko še ni bilo niti „Zelene svetiljke“ (Zeljonaja lampa), kakor je poimenoval Merežkovskij svoj literarni klub, niti „Skitalščine“ niti drugih sedaj mnogoštevilnih literarnih klubov. Tudi nobenih literarnih časopisov ni bilo takrat, kjer bi mogli mladi pesniki priobčevati svoje spise. Najprej je osnovala skupina mladih, še neznanih pesnikov pod vodstvom J. Terapiona „Klub mladih literatov“, ki se je kasneje preimenoval v že omenjeno „Zvezo mladih pesnikov in pi-

sateljev“. Zveza je imela namen, seznanjati širše občinstvo z mladimi literarnimi silami, pričela je prirejati javne večere, na katerih so mladi pesniki brali svoja dela skupno s pesniki starejše generacije. Ti večeri so bili vedno bolj obiskani in ne samo literati, temveč tudi publika sama je globoko čutila važnost in pomembnost tega mladega gibanja. Zveza je seveda poglobila in razširila svoje literarne večere, ki so postajali izredno važni za razvoj mladega literarnega rodu. V zakotni ulici Latinske četrti, v mali kavarni „Chez Bolet“ pa je imela Zveza svoje intimne večere, kjer se je vršilo tako imenovano laboratorijsko delo. Vsaka tu prečitana pesem je bila izčrpno pretresena in ocenjena. Nekateri izmed mladih so se v tem času že začeli uveljavljati v emigrantskem tisku. Toda kljub temu je čutila Zveza vedno večjo potrebo po lastni reviji, kjer bi opozarjala javnost s pesniškimi proizvodi svojih članov. In tako je leta 1929. izdalo novo vodstvo z J. Sofijevim na čelu svoj prvi pesniški zbornik.

S tem trenutkom je pričela Zveza z novim širje zasnovanim delom. V svojih periodičnih almanahih so imeli člani možnost tiskati svoja dela. Za Zvezo pa se je pričel zanimati tudi tisk. Razni inozemski časopisi so objavljali obširne kritike in pretrese o zbornikih. Do sedaj je izšlo pet takih zbornikov, v zadnjem pa so nastopili člani tudi s prozo. Vse to javno delo pa je bilo zvezano z velikimi denarnimi težkočami. Ker ni bilo upati denarnih prispevkov od nikoder, so bili člani prisiljeni, sami s svojimi skromnimi zaslužki podpirati lastno založništvo. To-

da v letu 1930. so postali že mnogi izmed članov stalni sotrudniki inozemskih revij in časopisov.

J. Mandelstajm, B. Poplavskij, I. Knorring, L. Kelberim, V. Smolenskij, A. Ladinskij, N. Stanjkovič, S. Luckij in drugi pa so v tem času izdali več lastnih pesniških zbirk. S tem so prenehale prvotne naloge Zveze.

Letos je novo vodstvo, sestavljeno iz J. Sofijeve, B. Očeredina, I. Knorringa in V. Drjahlova, postavilo Zvezo na popolnoma novo idejno podlago. Ker nima društvo več namena zgolj zbirati pisateljev novincev, se je „Zveza mladih ruskih pisateljev in pesnikov“ preimenovala v „Združenje ruskih pesnikov in pisateljev“. Novo Združenje ima namen, da medsebojno zveže po možnosti vse nove literarne sile, ki so se pojavile za mejo in da jih združi v pariškem centru. Prva takova podružnica pariškega centra je bila skupina beograjskih pesnikov in pisateljev s Tauberjem, Goleniščevim - Kutuzovim, Halafovim, Kiskevičem. Istočasno so se pridružile pariškemu Združenju še Belgija, Poljska, Rumunija, Bolgarija in pa Daljni Vzhod. Pravi namen takega skupnega Združenja pa je predvsem založništvo, kajti prejšnji drobni zborniki so izgubili popolnoma svoj prvotni smisel. Načrti Združenja so predvsem naslednji: omogočati izdajo obširnih almanahov, ki bi prinašali poleg pesmi in proze tudi eseje in razprave, in končno ustanoviti si lastno literarno revijo. — Letos je Združenje uvedlo še eno novost: osnovalo je namreč „Knjižno polico“. Na vseh literarnih večerih, bodisi pariških bodisi tujih, prodajajo člani Združenja pesniške zbirke in prozaična dela svojih tovarišev. Razen knjig pa razpečuje Združenje tudi risbe pisateljev, med njimi posebno svojevrstne risbe A. Remizova. Društvo upa, da se bo v kratkem času razširila „Knjižna polica“ po vseh krajih in deželah, kjer žive člani Združenja. S tem bo omogo-

čeno, da dosežejo knjige novih avtorjev tudi najoddaljenejša kraja. A. Ocvirk.

Pesnik Aškerc in prof. Štrekelj. V letošnjem Lj. Zvonu na str. 509. je označeno, da sta se urednik Aškerc in prof. Štrekelj tiho razšla. Že iz tam objavljenih pisem je razvidno, da je bilo med obema neko nesoglasje, ki pa je prišlo do izbruha šele mnogo pozneje, in sicer, kakor se zdi, brez pravega povoda.

Ko je Aškerc izdal leta 1905. svojo zgodovinsko-epsko pesnitev Primož Trubar, ki je razgibala duhove tako, da so o predmetu izhajale serije podlistkov in posebne brošure, je seveda zajel val kritik tudi prof. Štreklja na graškem vseučilišču. Pri razlagi nekaterih krajevnih imen po slovenskem Štajerju v Časopisu za zgodovino in narodopisje 1906 je prišel do imena Žiče ali Zajčki kloster, pa ni mogel mimo, da se ne bi spomnil tudi Aškercove pesmi, a storil je to na način, ki bi ga resnično ne pričakovali in si ga tudi ne znamo razlagati. Pravi namreč: Kadar koli sem bral ime Zajčki kloster ali Zajčkloster, kakor je vedno pisal pokojni Trstenjak ali poje celo „prvi“ naš poet, tedaj me je vselej nekako zaskelilo... Gotovo je, da je moral biti Aškerc hudo užaljen, za čuda pa zaradi tega ni stopil v javnost, menda v mnenju, da teh ušesc široka javnost itak ne bo opazila, pač pa je pisal o tem dne 15. decembra 1906. svojemu prijatelju dr. Turnerju pismo, ki ga hrani banovinski arhiv v Mariboru (fasc. 78, št. 48) tako-le: „Čislani prijatelj! Te dni je dobil mestni arhiv zadnji zvezek (3. in 4. snopič) Časopisa za zgodovino in narodopis kot dolžnostni eksemplar. Med abonenti ne čitaš več mojega imena in ga ne boš več čital. Aboniral sem se bil na Vaš Časopis ročno, ko je začel izhajati, ker sem se veselil, da se je začelo tudi na slov. Štajerskem duševno delati. Ko pa sem bil prejel letošnji 1. in 2. snopič, sem plačal naročnino in povedal na šeku, da mi Časopisa ne smejo več pošiljati, ako

ima namreč Vaše zgodovinsko društvo tudi v programu: smešiti pred svetom v svojem organu svobodomiselne slovenske pisatelje. Na str. 63. imenovanega zvezka me je hotel osmešiti neomikani prof. Štrekelj v članku 26. Žiče, ker je postal besedico *prvi* pod ušesca: „prvi“. *Kedaj pa sem se jaz sam klasificiral za prvega slov. poeta?* To je impertinenca, ki se ne da opravičiti. Štrekelj je bil napadel rajnega Kreka, ki ga je moral tožiti. In tudi zdaj misli učenjak Štrekelj, da sme kot vseučiliški profesor svoje kvedraste škornje brisati ob meni, ki mu nikdar ničesar storil nisem! Poleti sem hotel to breztaktnost Štrekljevo in urednika Časopisovega ožigosati javno v Narodu, pa tega samo zaradi Tebe, ki si predsednik društva, nisem storil. Abonirati se na Vaše publi-

kacije torej zaradi Štreklja ne maram več. A sedaj ob koncu leta mi je to prišlo na misel, ker me ne najdeš med abonenti. Kdor je blagajnik pri Vašem društvu je moral čitati moj protest na poštno-hranilniškemu šeku. Ni dosti, da moram dan na dan prenašati napade fanatičnih kranjskih popov — zdaj bi moral pa še trpeti da me slov. učenjak ironizuje v *znanstveni reviji*, namenjeni slov. štajercem! Preneumno! Ne zameri, da Te dolgočasim s takimi lapalijami, pa kdor živi med Slovenci, mora biti pripravljen na vse... Vesele praznike in srečno novo leto! Z lepim pozdravom udani Tvoj Aškerc.“

Dr. Turner je pač pozneje poskušal žalitev popraviti in spor poravnati, a so bili vsi poskusi brez uspeha. (Prim. ŽiS, I, str. 83, 98, 157.) *P. Strmšek.*

DOPISI UREDNIŠTVU

Visoko spoštovani gospod urednik!

V zadnji številki Ljubljanskega zvona je priobčil g. Janko Samec poročilo pod naslovom „Mariborske literarne skice“, ki se nanaša na mene.

Gospod urednik! Razumeli boste moje stališče: Dosedaj še nismo imeli niti ene pregledne študije, ali bolje rečeno preglednega poročila o slovenski mariborski književnosti. Ljudi, ki bi imeli o tej stvari evidenco, nimamo, razen J. Glaserja, ki pa zaradi prezaposlenosti tega ni mogel izvršiti. Tako sem moral ugrizniti kislo jabolko jaz, ki sem poizkusil nalogo rešiti na ta način, da podam slovstvo bibliografsko. Kritičnih vprašanj se sploh nisem dotikal, ampak o vsej stvari sem samo kronološko referiral.

Sedaj pa pride g. Samec in napiše pamflet; postavi se na katedro nezmotljivosti ter poizkuša mene ne korigirati, za kar bi mu bil hvaležen, ampak smešiti. Zato boste razumeli, da sem moral napisati odgovor. Uvideli boste, da je ton odgovora mnogo prijaznejši, kakor pa ton g. Sameca. Poznam Vas kot širokogrudnega urednika in zato Vas prosim, da priobčite moj odgovor na sličnem mestu kakor Samčev napad na mene. Jaz trdno verujem, da mojega odgovora kot celote ne odklonite, ker drugače bi moral jaz poizkusiti z objavo mojega odgovora v katerem Vašem konkurenčnem listu Mladiki, Domu in svetu, Odmevih. V tem slučaju bi bil naravno primoran izpremeniti, to je poostri tudi ton mojih izvajanj, kar bi razčiščenju stvari gotovo ne koristilo.

V pričakovanju, da ugodite moji prošnji in objavite odgovor v prvi prihodnji številki, se Vam za uslugo že v naprej zahvaljujem in beležim z odličnim velespoštovanjem Vaš udani

Franjo Baš.

Maribor, 18. avgusta 1932.